

Ο ΠΑΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Την κρίση εξέθρεψε η διαπλοκή πολιτικού - τραπεζικού συστήματος

Ο ΕΛΑ κράτησε Κύπρο-Ελλάδα στην Ε.Ε., ενώ δεν ζημιωθήκαμε από την πώληση των καταστημάτων τραπεζών μας στην Ελλάδα

Συνέντευξη στον ΜΙΧΑΗΛ ΓΑΥΠΙΟΥ

Το βιβλίο του τέως διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) Παναγιώτη Δημητριάδη «A Diary of the Euro Crisis in Cyprus: Lessons for Bank Recovery and Resilience», που κυκλοφόρησε στην αγγλική από τον εκδοτικό οίκο Palgrave Macmillan τον Οκτώβριο, άφησε πίσω του ένα θολό ανάκτορο, βουτηγμένο σε επικλετικά σημεία που αποκάλυψαν κατά τη δημόσια εμφάνισή τους, ωστόσο, να φωτίζουν κωφαντικά τα ουσιώδη ζητήματα που προκάλεσαν την οικονομική κρίση στην Κύπρο, για όσους δεν είχαν την ευκαιρία να το διαβάσουν. Ξεκαθαρίζει τα κρίσιμα σημεία αλλά ζητάει, σε πρόσφατη συνέντευξη με τον κ. Δημητριάδη.

Ποια ήταν, τα αίτια της κυπριακής κρίσης και πώς π.χ. οι τράπεζες από σημαντικά κέρδη το 2010 βρέθηκαν με τεραστίες ζημιές το 2011-12;

—Τα συστατικά της κρίσης είναι να κάνουν με την αίσθηση ότι μεγάλους του τραπεζικού συστήματος σε σχέση με την κυπριακή οικονομία κατά τη χρονική περίοδο 2005-10. Μετάλλωτοι οι δύο μεγάλες τράπεζες έφθασαν να έχουν ισοζυγισμό τετραπλάσιου του ΑΕΠ της Κύπρου και σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας ήταν οι δύο μεγαλύτερες στην Ε.Ε. Οι κινδύνους του τραπεζικού συστήματος πολλαπλασιάστηκαν σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα λόγω κάποιων τραπεζικών πρακτικών. Οι πιστώσεις προς τον δημόσιο τομέα αυξανόταν κατά 24% τον χρόνο, δημιουργήθηκε φοβία στα ασφάλια, ενώ η χαλαρότητα ο θύβιστος και λογιστικούς κανόνων επέτρεπε στις τράπεζες να δέκονται θετική κερδοφορία, ενώ τα πραγματικά τους έσοδα συρρικνώνονταν.

Νατί δεν υπήρξε αυστηρότερη εταιρική διακυβέρνηση ο στις τράπεζες και αυτοπρόθερα ρόθιμο-επισιτία εκ μέρους της ΚΤΚ; Πολλοί ρέκουν το φταίγιμο σε προκάτοκους ως αλλά οι ευθύνες τελ ελόνουν εκεί;

—Οι απαντήσεις σε όλα αυτά τα κρίσιμα ερωτήματα είναι μέσα στο βιβλίο. Μπορώ όμως να δώσω μια

μικρή γύρα, λέγοντας ότι η διαπλοκή μεταξύ του πολιτικού και του τραπεζικού συστήματος έπαιξε τραπεζικό ρόλο. Οι ζημιές του 2011 αφορούσαν κυρίως την απομείωση των εμσώλων του ελληνικού δημοσίου. Για το 2012 αφορούσαν αυξημένες προβλέψεις για τα ΜΕΑ, λόγω της ανεπάρκειας των προβλέψεων που είχαν γίνει στο παρελθόν.

Πολλοί πιστεύουν ότι τα αδιόγραφα ήταν το πρώτο κούρεμα; Ποιοι κατά τη γνώμη σας φέρουν ευθύνη για το σκάνδαλο των αδιόγραφων και ποια ήταν τα κινητήρα τους;

—Οι τράπεζες σίγουρα είχαν ήσαν από την ΚΤΚ να αυξήσουν τα κεφάλαιά τους αλλά αυτό ουδόλοως δικαίολογο ή προσπάθεια διοικήσεως πολύπλοκων επενδυτικών προγνώσεων σε μικρο-επενδύσεις που ενδεχομένως δεν είχαν την ικανότητα να εκπληρώσουν τους τραπεζικούς κινδύνους. Οκτώστοι αδιόγραφοι που μπορούσαν να αποδείξουν ότι παραπλανήθηκαν έχουν το δικαίωμα να προσηγούν στα δικαστήρια. Ως διοικητής της ΚΤΚ έδωσα οδηγίες να διεξαχθεί έρευνα η οποία επιβεβαίωσε ότι οι τράπεζες παραπάνω-πλέον σε πολλές περιπτώσεις τους επενδύσεις που σε πολλές περιπτώσεις αποδείχθηκε ότι ήταν οι ίδιοι οι καταθέτες τους και χρησιμοποιούν επιθετικές πολιτικές πώλησης αδιόγραφοι. Προς τούτο η ΚΤΚ επέβαλε και ανάλογο πρόστιμο, το οποίο όμως ήταν συμβολικό, γιατί οι μέτοχοι που είχαν την ευθύνη είχαν εν το μεταξύ απομείωθεί.

Έγινε νότος για την παροχή έκτακτων ρευστότητας στη Λαϊκή και ότι έκτακτε ενεργήθη λανθασμένα. Πώς προέκυψε η ανάγκη αυτά και ποιες ήταν υπό τις περιστάσεις οι ενάλλακτικές που υπήρξαν;

—Υπήρξε έγινε πολλές νότους για το θέμα από και από ήταν παντούως αδικαιολόγητοι γιατί έγινε για να κωποποιήσει πολιτικές σκοπιμότητες και έβλεπε την κυπριακή οικονομία γιατί δημιουργήθηκε απειρόθετα αβεβαιότητα και επιμήκυνε την επιστοροπή της εμπιστοσύνης των καταθετών. Στην Ελλάδα, σε αντίθεση με την Κύπρο, η έκτακτη ρευστότητα παρουσιάστηκε από τα ΜΜΕ με θε-

Η φράση, εκράτησε τη Λαϊκή στον ανανευστήρα ήταν επινόηση του κ. Μ. Σαρρή, ο οποίος δήλωσε πως όταν ανέλαβε τη Λαϊκή, ήταν ήδη σε πολύ κακή κατάσταση και κριτήθηκε στον ανανευστήρα ώστε να κερδηθεί χρόνος μέχρι να προσφύγει η Κύπρος στον Μηχανισμό Στήριξης.

“

Η έρευνα για τα αδιόγραφα επιβεβαίωσε ότι οι τράπεζες συννά παραπάνω επενδύσεις - πλώλοι ήσαν δε και καταθέτες τους. Οι κάτοχοι αδιόγραφοι που μπορούσαν να αποδείξουν ότι παραπλανήθηκαν έχουν δικαίωμα να προσηγούν στα δικαστήρια.

—πλέον, ότι η έκτακτη ρευστότητα άκι μόνο δεν κόπωση ένα νεγι στο Δημόσιο αλλά αύξησε τα έσοδα του κράτους κατά εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, λόγω της αυξημένης κερδοφορίας της ΚΤΚ. Τα κέρδη αυτά, που συνολικά το 2012 και 2013 ανήλθαν σε 270 εκατ. ευρώ, μεταφέρθηκαν στον λογαριασμό του κράτους, παρά την αυξημένη πρόβλεψη που έκανε η ΚΤΚ το 2012 για τον κίνδυνο από την παροχή ρευστότητας που ανήλθε στα 185 εκατ. ευρώ. Πιο αναλυτικά το 2012 και 2013, η ΚΤΚ είχε εισόδημα από τόκους από την παροχή έκτακτων ρευστότητας που έφθασε τα 413,1 εκατ. ευρώ. Τα συνολικά καθαρά έσοδα της ΚΤΚ από τόκους κατά το 2012 και 2013 ανήλθαν σε 541,1 εκατ. ευρώ. Επίσης, το τραπεζικό σύστημα επωφεληθηκε από τη σταθερότητα και το χαμηλό κόστος της έκτακτης ρευστότητας. Όσα αυτά έδειξαν για την παρουσία και ότι ερωτιστηνική προέγγιση τραπεζικών θεμάτων. Προσθέτω,

Η πώληση των καταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα

Πώς προέκυψε η δώλωσή σας «κρατούσατε τη Λαϊκή στον ανανευστήρα μέχρι να γίνουν εισογες»;

—Εδώ έχει γίνει πλήρης παρερμηνεία των δηλώσεών μου, γιατί και πάλι υπήρξαν πολιτικές σκοπιμότητες. Όπως έχω εξηγήσει πάρα πολλές φορές, ήμουν υποχρεωμένοι, ως ΚΤΚ, αλλά και ως Ευρωσύστημα, να συνεχίσουμε να παρέχουμε έκτακτη ρευστότητα βάσει των όσων είχαν συμφωνηθεί στο Eurogroup. Στο βιβλίο παραθέτω την ανακοίνωση του Eurogroup του Ιανουαρίου του 2013, η οποία αναφέρεται στην απόφαση των υποηγών Οικονομικών να περιμένουν τα αποτελέσματα των προαναφερθέντων για να βεβαιωθούν ότι η νέα κυβέρνηση θα έχει ιδιοκτησία των προγράμματος. Στην απόφαση αυτή λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η ΕΚΤ θα συνεχίσει να παρέχει ρευστότητα στις κυπριακές τράπεζες. Κανείς στην Ευρώπη δεν επιδόθηκε καθάρτησση του τραπεζικού συστήματος της Κύπρου πριν από τις εδωγές.

Και διερωτώμαι αν αντιλαμβάνονται εκείνοι που πιπλούν τη φράση ότι τον ανανευστήρα, τις κατατροπικές συνθήκες για την Κύπρο αν στατισμοσώως να παρέχουμε ρευστότητα. Σίγουρα ο ίδιος ο κ. Αναστασιόδης ως αντιπρόεδρος είχε αντιληφθεί τη σημασία να συνεχίσει η παροχή έκτακτων ρευστότητας, διαφορετικά δεν θα έσπευζαν τη γωνωστή επιστολή στον κ. Χρι-

στόφιο τον Νοέμβριο του 2012 με την οποία τον προειδοποίησε με τους άλλων για τις καταστροφικές συνέτηκες που θα είχε ο τραπεζικός της παροχής έκτακτων ρευστότητας τόσο προς τη Λαϊκή όσο και προς το σύστημα γενικότερα. Επίσης να προσθέσω και για την ιστορία ότι η φράση ότι «κρατούσατε τη Λαϊκή στον ανανευστήρα» ήταν επινόηση του κ. Σαρρή, ο οποίος δήλωσε πως όταν ανέλαβε επικεφαλής της Λαϊκής η τράπεζα ήταν ήδη σε πολύ κακή κατάσταση και κρατήθηκε στον ανανευστήρα ώστε να κερδηθεί χρόνος μέχρι να προσηγεί η Κύπρος στον Μηχανισμό Στήριξης.

Ποιες ήταν οι κυριότερες ενεργήσεις που είχατε κάνει για να αποτροπήν το χειρότερο στον τραπεζικό τομέα;

—Σε γενικές γραμμές μπορώ να αναφέρω ότι έγιναν αλλαγές μέσα στην ίδια την ΚΤΚ για να γίνει πιο αποτελεσματική η ρύθμιση και επισιτία του τραπεζικού συστήματος, π.χ. λειτουργία της ΚΤΚ άρχισαν να συμμετέχουν ως παρατηρητές σε συνεδριάσεις Δ.Σ. των εμπορικών τραπεζών και σημαντικών επιτηρών. Άρχισαν, επίσης, με δική μου ήυση, να γίνονται αλλαγές στα συμβολία τραπεζικών και από κοινού ανώτατων στελεχών που είχαν ενδοθνη για ανάληψη υπεβαλλικών κινδύνων. Φυσικά ήταν άργα για να αποφευχθούν οι ζημιές που οδήγησαν στην κρίση. Υπενθυμίζω ότι ο ανεξάρτητος διαγνωστικός έλεγχος

Οι σχέσεις κύπρου-ρωσίας παίζουν σημαντικό ρόλο, αλλά δεν είναι τόσο απλές όσο θέλουν κάποιοι να τις παρουσιάσουν. Ένα πρόβιο η ρωσική κυβέρνηση και κάτι το πολύ διαφορετικό ο Ρώσοι ολιγάρχες.

της ΡΙΜΚΟ έγινε με βάση δεδομένα 30.6.2012, αλλά πιστεύω ότι τουλάχιστον μια αποφυγή των ανάλφην επιρροσθέντων κινδύνων. Το κωλοκαίρι το 2012, π.χ., η διοίκηση της Τράπεζας Κύπρου θεωρούσε ακόμη την ελληνική αγορά ως ευκαιρία για περαιτέρω επέκταση. Οι ζημιές θα ήταν ακόμη μεγαλύτερες αν δεν τους αποτροπήσε. Τα ΜΕΑ στην Ελλάδα σήμερα ξεπερνούν το 50% του χαρισφώλοσίου των ελληνικών τραπεζών. Σημειώνω πως οι τότε εξέλιξης στην Ελλάδα εκτόξευσαν την έκτακτη ρευστότητα στο τραπεζικό της σύστημα σε περίπου 90 εκατ.

ευρώ. Επιτροπεία οι εξελίξεις στην Ελλάδα από το 2013 και μετά απορρίπτονται τη μυθολογία που έχει κτιστεί - κυρίως από πολιτικούς - γύρω από τις δίδην ζημιές από την πώληση των καταστημάτων των κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα. Η πώληση ουσιαστικά αναγνώρισε τις ζημιές που είχαν ήδη βυθωθεί, βάσει του κεραιού σεναρίου, το οποίο έχει ξεπεραστεί κατά πολύ. Η πώληση έγινε με έκπτωση 26% πάνω στον αγοραστικό τίτλο των στοιχείων ενεργητικού, τιμή η οποία είχε μην συμφωνηθεί στο Eurogroup, αλλά πολλοί Κύπριοι πολιτικοί την

επέκριναν ως «επιτόλημα». Τα σημερινά δεδομένα, με τα ΜΕΑ στην Ελλάδα να ξεπερνούν το 50%, αποδεικνύουν ακριβώς το αντίθετο. Η Κύπρος δεν ζημιώθηκε από αυτή την πράξη και καίρος είναι να αναγνωριστεί και αυτή η πραγματικότητα.

Έχετε κατηγορηθεί από πολιτικούς για ευθύνες για το «αφούσκωμα» των κεφαλαιακών αναγκών των τραπεζών και την παροχή ρευστότητας στη Λαϊκή. Τι απαντάτε;

—Από τα παρατίθενται στο βιβλίο. Πρόκειται για απαράδεκτες και αποκαθαρτικές κατηγορίες, καθόλου τυχερές. Κάποιος έφτασε να μιμητορήσει για να μεταποσίουσιν τις δικές τους ασπιτικές ευθύνες και να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη. Στο βιβλίο θα βρείτε πολλές λεπτομέρειες τόσο για τον ανεξάρτητο διαγνωστικό έλεγχο, πώς έγινε και πώς ελέγχθηκε όσο και για τις πολλές μέρες που υπήρξαν ώστε να μην ανθεκθεί το μέγεθος του προβλήματος. Επίσης, για τη σημασία που είχε η παροχή ΕΛΑ, όπως είπαμε ήδη. Εκ των υστέρων φυσικά γνωρίζουμε ότι η τράπεζα Κύπρου (που απορροφώσε και το ενεργητικό της Λαϊκής) χρειάστηκε να δώσει, για να περάσει τα σπινες τεστ της ΕΚΤ, μερικούς μόνο μήνες μετά που ανακαταποσισιθήκε πλήρως, βάσει του κεραιού σεναρίου της ΡΙΜΚΟ. Το πέρασμα του χρόνου θα δώσει έχει απορρίψει και τους δύο

μύθους και φτάνει εκτεθειμένους τόσο απτός που τους έφτασαν όσο και αυτοίς που τους συντήρηναν.

Τι λέτε στο βιβλίο για τη διάδοση με ίδια μέσα; Ήταν καταστροφικό το bail-in; Ήταν η Κύπρος ένα πείραμα στην Χώρα της Ευρώπης;

—Παράθεσω όλες τις λεπτομέρειες για το πώς φθάσαμε στη διάδοση με ίδια μέσα όσο και για το προταθέν τέλος επί των καταθέτων, που τελικά απορρίφθηκε από τη Βουλή. Και για τα δύο θέματα έχουν κτιστεί μύθοι - μόνο στην Κύπρο - οι οποίοι καταρρέουν ως χάρτινοι πύργοι όταν κάποιος διαβάσει το βιβλίο. Επίσης στο τελευταίο κεφάλαιο παραθέτω τα διδόμενα από τη διάδοση με τα ίδια μέσα, η οποία να μην προτίσσει τον φορολογούμενο πολίτη αλλά οδηγείσιν στην υπονόμευση της ανεμάρτησης της ΚΤΚ.

Πολλά έχουν λειψήσει για τον ρόλο της Γερμανίας και για τις σχέσεις Κύπρου-Ρωσίας;

—Η Γερμανία βρισκόταν σε προελογική περίοδο στην αρχές του 2013 και τα γεγονότα εκεί έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του προγράμματος διάδοσης της Κύπρου. Οι σχέσεις Κύπρου-Ρωσίας παίζουν σημαντικό ρόλο, αλλά δεν είναι τόσο απλές όσο θέλουν κάποιοι να τις παρουσιάσουν. Ένα πρόβιο η ρωσική κυβέρνηση και κάτι το πολύ διαφορετικό ο Ρώσοι ολιγάρχες. Περισσότερες λεπτομέρειες υπάρχουν στο βιβλίο.